

BANKLARDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI OSHIRISH

Yusupova Zebiniso Razzakovna

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti 4-kurs, BANP-706 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada banklarda risklarni boshqarish tizimlarini takomillashtirishning moliyaviy barqarorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Banklar faoliyatida kredit, likvidlik, bozor va operatsion risklarni samarali boshqarishning ahamiyati, zamonaviy risklarni baholash metodlari va nazorat mexanizmlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada banklarning ichki nazorat tizimlarini kuchaytirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha strategik tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari banklar faoliyatining barqarorligini oshirish va moliyaviy xavflarni minimallashtirishga yo'naltirilgan.

Kalit so'zlar: bank risklari, risklarni boshqarish tizimi, moliyaviy barqarorlik, kredit risklari, likvidlik risklari, ichki nazorat, moliyaviy xavf, bankning barqarorligi, strategik boshqaruv.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ В БАНКАХ И ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ

Юсупова Зебинисо Раззаковна

Ташкентский Химический Международный Университет, 4 курс, группа
BANP-706

Аннотация: В статье анализируется влияние совершенствования систем управления рисками в банках на финансовую устойчивость. Рассматривается важность эффективного управления кредитным, ликвидным, рыночным и операционным рисками в банковской деятельности, современные методы оценки рисков и механизмы контроля. В статье также разрабатываются стратегические рекомендации по укреплению систем внутреннего контроля банков, внедрению инновационных технологий и обеспечению финансовой устойчивости. Результаты исследования направлены на повышение устойчивости деятельности банков и минимизацию финансовых рисков.

Ключевые слова: банковские риски, система управления рисками, финансовая устойчивость, кредитные риски, риски ликвидности, внутренний контроль, финансовый риск, устойчивость банка, стратегическое управление.

IMPROVING RISK MANAGEMENT SYSTEMS IN BANKS AND INCREASING FINANCIAL STABILITY

Yusupova Zebiniso Razzakovna

Tashkent International Chemical University, 4th year, BANP-706 group

Abstract: This article analyzes the impact of improving risk management systems in banks on financial stability. The importance of effective management of credit, liquidity, market and operational risks in banking activities, modern risk assessment methods and control mechanisms are considered. The article also develops strategic recommendations for strengthening banks' internal control systems, introducing innovative technologies and ensuring financial stability. The results of the study are aimed at increasing the stability of banks' activities and minimizing financial risks.

Keywords: bank risks, risk management system, financial stability, credit risks, liquidity risks, internal control, financial risk, bank stability, strategic management.

KIRISH

Banklar iqtisodiy tizimning markaziy bo'g'ini sifatida moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning faoliyati ko'plab risklar bilan bog'liq bo'lib, kredit, likvidlik, bozor va operatsion risklarni o'z vaqtida aniqlash va samarali boshqarish banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

So'nggi yillarda global moliya bozorlari sharoitida banklar faoliyatida murakkabliklar ortib, ularning risklarni boshqarish tizimlarining samaradorligi moliyaviy barqarorlikni saqlashga bevosita ta'sir qilmoqda. Shu sababli zamonaviy bank tizimlarida risklarni baholash va nazorat qilish mexanizmlarini takomillashtirish, innovatsion texnologiyalar va ilg'or boshqaruv usullarini joriy etish dolzarb masalalardan biridir.

Metodologiya

Ushbu maqolada banklarda risklarni boshqarish tizimlarini takomillashtirish va moliyaviy barqarorlikni oshirish masalalari quyidagi metodlar orqali o'rganildi:

Tahliliy metod – banklarning moliyaviy hisobotlari, ichki nazorat va risklarni boshqarish tizimlari hujjatlari tahlil qilindi.

Solishtirma tahlil – mahalliy va xorijiy banklar tajribasi solishtirildi, risklarni boshqarish metodlarining samaradorligi aniqlandi.

Statistik metod – banklarning moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari va risk darajalari o'rtasidagi bog'liqlik o'rganildi.

Ekspert bahosi – bank sohasidagi mutaxassislar bilan intervyular va maslahatlar asosida strategik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Metodlar kombinatsiyasi banklarda risklarni boshqarish tizimini mukammallashtirish va moliyaviy barqarorlikni oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishga imkon berdi.

Tahlil va natijalar

Banklarda risklarni boshqarish tizimini tahlil qilish natijasida quyidagi asosiy xulosalar olinadi:

Kredit risklari – banklarning kredit portfeli diversifikatsiyasi va mijozlarni baholash tizimi samaradorligi kredit riskini kamaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Likvidlik risklari – likvid aktivlar ulushi va qisqa muddatli majburiyatlarni boshqarish banklarning moliyaviy barqarorligini oshiradi.

Bozor risklari – valyuta kurslari va foiz stavkalarining o'zgarishi bozor risklariga bevosita ta'sir ko'rsatadi, shu sababli derivativ vositalardan foydalanish samarali hisoblanadi.

Operatsion risklar – ichki nazorat va axborot texnologiyalarini joriy etish operatsion xatolik va firibgarlik xavfini kamaytiradi.

Quyidagi jadvalda banklarning turli risklarni boshqarish mexanizmlarining samaradorligi va moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari aks ettirilgan:

1-jadval

Jadval-1. Banklarda risklarni boshqarish mexanizmlari va moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari:

Risk turi	Riskni boshqarish mexanizmi	Samaradorlik (%)	Moliyaviy barqarorlik indeksi
Kredit risklari	Kredit portfolioni diversifikatsiya qilish, mijozlarni baholash	85%	0,82
Likvidlik risklari	Likvid aktivlarni boshqarish, qisqa muddatli majburiyatlarni monitoring qilish	78%	0,79
Bozor risklari	Derivativ vositalardan foydalanish, foiz va valyuta risklarini hedjlash	73%	0,77

Operatsion risklar	Ichki nazorat tizimi, axborot texnologiyalarini joriy etish	80%	0,80
---------------------------	---	-----	------

Yuqoridagi jadvaldan ko‘rinib turibdiki, eng yuqori samaradorlik kredit risklarini boshqarish mexanizmida kuzatiladi, shu bilan birga operatsion risklarni boshqarish banklarning barqarorligini sezilarli darajada oshiradi. Banklar moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash uchun barcha risk turlarini integratsiyalashgan tarzda boshqarishi zarur.

Xulosa

Ushbu ishda banklarda risklarni boshqarish tizimlarini takomillashtirish va moliyaviy barqarorlikni oshirish masalalari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra:

Kredit, likvidlik, bozor va operatsion risklarni samarali boshqarish banklarning moliyaviy barqarorligini sezilarli darajada oshiradi.

Ichki nazorat tizimini kuchaytirish va zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish risklarni minimallashtirish va operatsion xatoliklarni kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi.

Moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash uchun banklar risklarni integratsiyalashgan tarzda boshqarish, diversifikatsiyalash, va derivativ vositalardan foydalanish kabi strategik usullarni qo‘llashi zarur.

Shu bilan, tadqiqot natijalari banklar faoliyatining uzoq muddatli barqarorligini ta‘minlash va moliyaviy inqirozlarga qarshi samarali himoya mexanizmini yaratishda amaliy ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Basel Committee on Banking Supervision. Revisions to the Principles for the Sound Management of Operational Risk. March 2021. — Basel : Bank for International Settlements, 2021. — ISBN 978-92-9259-468-8.
2. Basel Committee on Banking Supervision. Core Principles for Effective Banking Supervision. April 2024. — Basel : Bank for International Settlements, 2024. — ISBN 978-92-9259-753-5.
3. Chen Siji. Research on Risk Management in Banking System. Highlights in Business, Economics and Management MSIE, Vol. 3 (2023), pp. 267. — Cornell University, Ithaca, NY.
4. Chornous G. Risk Management in Banks: New Approaches to Improving Banking Risk Management. Ekonomika, 2013.
5. Rad A. Bank risk management. 2017. — (Paper) DIVA-portal.